

شناسه	رویه اجرایی و قانون	تاریخ تهیه گزارش	۱۴۰۰/۰۹/۲۱
عنوان موضوع	آسیب شناسی نظام آماری و بررسی راهکارهای بهبود		
مرجع طرح موضوع	دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان کرمان - مرکز مطالعات و پژوهش های اقتصادی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان		
شرح موضوع	نقش روزافزون آمار و اطلاعات به عنوان پیش نیاز تمام تصمیم‌گیری‌ها، سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها بر کسی پوشیده نیست. به عبارت دیگر اهمیت اطلاعات آماری به قدری است که بسیاری ایجاد یک نظام کارآمد و موثر در تولید و عرضه آمار را از الزامات اولیه و ضروری در برنامه‌ریزی می‌دانند. در واقع پیش‌نیاز حکمرانی خوب، وجود نظام آماری مطلوب است. چرا که تصمیم‌گیری‌هایی که بر مبنای اطلاعات ناقص یا غیرواقعی باشند، به جای اصلاح می‌توانند تخریب و بازدارندگی به همراه داشته باشند؛ به‌طوری که در بحث‌های مدیریت استراتژیک یا برنامه‌ریزی در عرصه‌های مختلف، گفته می‌شود حدس‌ها و گمان‌های عالمانه به مراتب بهتر از آمارهای غیرقابل استناد و غیر واقعی می‌باشند. متأسفانه در حال حاضر نظام آماری حاکم بر جامعه نتوانسته کارآمدی لازم را بین آمارهای رسمی، ثبتی، بخشی و سنجشی ایجاد نماید؛ تا از اولین مرحله نظام آماری (تعریف) تا آخرین مرحله آن (انتشار و بروزرسانی اطلاعات) بدون خطا باشد. علاوه بر این رخداد خطا در نظام آماری باعث پیشامد فقدان اطلاعات می‌گردد. در این صورت برنامه ریزی های صورت گرفته به ویژه در بخش خصوصی و کسب و کارها آسیب دیده و به غیرقابل اعتماد و غیر قابل پیش بینی بودن محیط کسب و کار منجر خواهد شد.		
ایرادات و مشکلات مطروحه	نظام آماری ایران از دو جنبه قانون و روش اجرا مورد بررسی قرار گرفته است. از منظر قانون، در حال حاضر قانونی تحت عنوان "نظام آماری" وجود ندارد و تنها مرجع قانونی نظام آماری کشور، قانون تاسیس مرکز آمار ایران (مصوب ۱۳۵۳) می باشد. علاوه بر این مواردی مثل عدم بکارگیری بخش خصوصی و نخبگان آماری در شورای عالی آمار، عدم وجود هماهنگی های لازم میان دستگاه های اجرایی در نظام آماری، تعیین نکردن جریمه برای عدم همکاری و انتشار اطلاعات و هم چنین عدم وجود سیستم ارزیابی کیفیت آمارها، از نگاه قانون، از جمله نقاط ضعف نظام آماری ایران می باشد. در روش اجرای نظام آماری، کشور ایران با پدیده فقدان اطلاعات مواجه است. فقدان اطلاعات به دو صورت وجود خطا در داده های جمع آوری شده و همچنین عدم وجود داده های کاربردی و مورد نیاز بخش خصوصی، وجود دارد. لازم به ذکر است فقدان اطلاعات حاصل از رخداد خطا در بخش های مختلف اعم از تعریف قلم های آماری، متدلوژی، نمونه گیری، گردآوری اطلاعات، گزارش و تحلیل به وجود می آید. علاوه بر این یکی دیگر از مهمترین موارد فقدان اطلاعات که برنامه ریزی های بخش خصوصی را با مشکلات جدی مواجه کرده است، عدم وجود آمار و اطلاعات مورد نیاز فعالان اقتصادی و بخش خصوصی است. هم چنین پیرو ماده ۶ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، مرکز آمار ایران بایستی این اقلام آماری را که از طریق شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی مصوب می شوند، جمع آوری کند. با این وجود علی رغم اعلام ۳۰۰ قلم آماری از طرف بخش خصوصی و مصوبات شورای گفت و گوی ملی، تاکنون اقدامی از سمت مرکز آمار ایران انجام نپذیرفته است. بطور کلی مشکلات نظام آماری که موجب ایجاد مانع در محیط کسب و کار شده اند به شرح ذیل می باشند: - علیرغم تولید حجم بسیار زیادی از آمار و اطلاعات در کشور، اولین اصل از اصول اساسی آمارهای اساسی، یعنی اصل ارتباط^۱ در تأمین نیازهای واقعی فعالان اقتصادی برآورده نمی‌شود. زیرا بسیاری از آمار و اطلاعات موجود که برای سطح کلان برنامه‌ریزی در کشور تولید شده اند، به لحاظ جغرافیایی، موضوعی، اجزا و طبقه‌بندی موردنیاز،		

Relevance^۱

کد مدرک: QMS-FO-۷۵-۳۱

شماره بازنگری: ۰۲

تاریخ بازنگری: ۱۳۹۹-۰۶-۳۱

توزیع نسخ: دبیرخانه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی

قابل استفاده فعالان اقتصادی نیستند. - بسیاری از آمارهای تولیدشده در کشور فاقد مؤلفه کیفی "به‌موقع‌بودن" هستند و با تأخیرهای بسیار زیاد از زمان آماری مربوطه منتشر می‌شوند. از این رو کارایی لازم برای استفاده را نخواهند داشت. - در حال حاضر خلاءهای آماری بسیاری در کشور وجود دارند که از جمله آنها می‌توان به آمارهای به‌هنگام از فهرست چارچوب کارگاه‌های کشور، اطلاعات حساب‌های ملی به تفکیک بخش خصوصی، تعاونی‌ها و اصناف کشور، اطلاعات موردی از اجزای تجارت خارجی کشور، اطلاعات اقتصادی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، اطلاعات قاچاق کالا در کشور، اطلاعات مربوط به تولید و مصرف کالاها و خدمات در کشور (به تفکیک نقاط جغرافیایی و در طبقه‌بندی‌های قابل استفاده برای فعالان اقتصادی)، اطلاعات آمارهای اقتصادی، اطلاعات کارگاه‌های صنعتی کمتر از ۱۰ نفر کارکن، اطلاعات اقتصادی مستمر از اجزای بخش خدمات و کشاورزی کشور، اطلاعات و آمار مربوط به بخش‌های فرهنگی، اجتماعی و محیط‌زیست کشور و ... اشاره کرد. - آمارهای حساب‌های ملی، تورم، درآمد و هزینه خانوار، تولید و معاملات مسکن، تولید برخی محصولات کشاورزی و ... از جمله آمارهایی هستند که تولید آنها به عنوان آمارهای موازی، اعتماد عمومی به دستگاه‌های اجرایی متولی تولید آمار در کشور را از بین خواهد برد. - عدم یکپارچه‌سازی پایگاه‌های اطلاعاتی موجود و ناهماهنگی در بین دستگاه‌های اجرایی به‌منظور تمرکز داده‌ها، آمار و اطلاعات رسمی در پایگاه اطلاعات آماری کشور، باعث می‌شود که امکان دستیابی به داده‌ها، اطلاعات و آمار موردنیاز به سهولت انجام نپذیرد. - استفاده ابزاری مسئولان کشور از آمارهای تولیدشده، اعتماد عمومی به این آمارها را مخدوش می‌کند. زیرا به آمارهای مؤید عملکرد، توجه بیشتری شده و برجسته می‌شوند در حالی که انتشار برخی آمارهای عادی، محرمانه تلقی گردیده، از دسترس عموم خارج و یا با تأخیر انتشار می‌یابند. - مشکلات ساختاری در نظام غیر متمرکز آماری کشور و ضعف مرجع هماهنگ‌کننده از دیگر مشکلات موجود در این حوزه است؛ زیرا انتظار می‌رود در نظام غیرمتمرکز تولید آمار در کشورمان، شورای عالی آمار با قوت و حضور بیشتر در ایفای وظیفه هماهنگی بکوشد. - نیاز به ارتقای فرهنگ آماری کشور در تولیدکنندگان، پاسخگویان، کاربران و به‌ویژه مسئولان کشور برای استفاده از آمار و اطلاعات در تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌ها، یک ضرورت جدی است.	
از آنجا که فضای کسب و کار از جمله شاخص‌های تعیین‌کننده وضعیت اقتصادی هر کشور است، با استناد به آن می‌توان به بررسی و تجزیه و تحلیل شرایط اقتصادی هر کشور پرداخت. محیط فضای کسب و کار در کشورها هرچه شفاف‌تر و رقابتی‌تر باشد منجر به افزایش سلامت اقتصادی کشورها و اتخاذ سیاست‌های مطلوب شده و روند به‌بودی شاخص‌های اقتصادی را در پی خواهد داشت. از این رو با توجه به اینکه مشکلات موجود در حوزه نظام آماری بر محیط کسب و کار تاثیر داشته و باعث ایجاد مشکلاتی در آن می‌گردد، دبیرخانه شورا به موجب وظیفه قانونی خود، به بررسی موضوع و برگزاری جلسه کارشناسی در تاریخ ۱۴۰۰/۰۹/۱۰ و ۱۴۰۰/۰۹/۲۱ اقدام نمود. این جلسات با حضور ریاست اتاق، نمایندگانی از مرکز مطالعات و پژوهش‌های اقتصادی اتاق و هم‌چنین نمایندگان از سازمان جهاد کشاورزی شمال استان کرمان، معاونت هماهنگی امور اقتصادی استانداری، سازمان صنعت، معدن و تجارت شمال استان کرمان، اداره کل امور اقتصادی و دارایی و مرکز خدمات سرمایه‌گذاری، شرکت توزیع نیروی برق شمال استان کرمان، شرکت آب و فاضلاب و سازمان نظام مهندسی ساختمان استان کرمان در محل سالن کنفرانس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تشکیل و پس از بحث و بررسی، با توجه به این‌که نتیجه جمع‌بندی حاصل از	جمع‌بندی جلسه کارگروه تخصصی (کارشناسی) به تاریخ ۱۴۰۰/۰۹/۱۰ ۱۴۰۰/۰۹/۲۱

برگزاری جلسات با حضور نخبگان و خبرگان حوزه آمار و برنامه ریزی در سطح دولت، بخش خصوصی و دانشگاهی کشور، استخراج پیشنهادات بهبود نظام آماری حاکم و همچنین سهولت دسترسی فعالان اقتصادی به آمار و اطلاعات موجود می باشد، مقرر گردید پیشنهادات زیر در صحن اصلی جلسه شورای گفت و گو مطرح گردند.	
پیشنهادهای ملی: ۱- نیازسنجی مستمر از فعالان اقتصادی و برنامه ریزی برای تولید، در قالب برنامه ملی آمار کشور: به موجب ماده ۶ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، بخش خصوصی آمار و اطلاعات مورد نیاز فعالان اقتصادی را شناسایی و از طریق شورای گفت و گوی ملی به مرکز آمار ایران ابلاغ نماید؛ تا در برنامه ملی آمار کشور لحاظ گردند. ۲- تدوین تقویم انتشار و نظارت بر حسن اجرای آن با تقویت بعد نظارتی شورای عالی آمار _ اجرای دقیق آیین نامه نظام کیفیت آمارهای رسمی کشور ۳- برنامه ریزی برای تولید آمار های مورد نیاز با توجه به پتانسیل قانونی موجود در ماده ۶ قانون بهبود ۴- حذف آمارهای موازی و نظارت جدی بر عملکرد دستگاههای اجرایی ۵- بررسی و رفع موانع قانونی موجود در دستگاههای اجرایی که مانع از تبادل داده ها و یکپارچه نمودن پایگاههای اطلاعاتی می گردند. ۶- تدوین قانون جامع آمار کشور، ضابطه مند شدن تولید، انتشار و بکارگیری آمار و در نظر گرفتن تشویقات و تنبیهات لازم برای هریک از موارد مغایر با اصول اساسی آمارهای رسمی که از سوی دست اندرکاران تولید آمار، مسئولان و سایر کاربران صورت می گیرد. ۷- اصلاح ساختار، اعضا و جایگاه شورای عالی آمار ۸- بررسی همه جانبه و تدوین برنامه جامع برای ارتقای فرهنگ آماری کشور پیشنهادهای استانی: ۹- تقویم طرح آمارگیری دستگاه های متولی آمار استان با همکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی تهیه گردد و بر اساس آن طبق فرمت تعریف شده در سامانه، دستگاه های متولی، اطلاعات مورد نظر را طبق برنامه ریزی صورت گرفته در سامانه بانک آمار و اطلاعات اتاق کرمان بارگذاری نمایند. ۱۰- در خصوص آمارهایی که از طریق نمونه گیری جمع آوری می گردند، پیشنهاد می شود سازمان مدیریت و برنامه ریزی در خصوص افزایش حجم نمونه گیری و برآورد شاخص ها در سطح شهرستان های استان از طریق مرکز آمار ایران اقدام نماید. ۱۱- پیشنهاد می گردد اتاق کرمان با همکاری جهاد کشاورزی و سازمان نقشه برداری در خصوص امکان سنجی جمع آوری اطلاعات بخش کشاورزی از طریق ماهواره ها اقدام نماید و نتیجه آن را در شورای گفت و گوی دی ماه گزارش دهد. ۱۲- پیشنهاد می گردد شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی، پیرو ماده ۶ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، اطلاعات مورد نیاز فعالان بخش خصوصی را به مرکز آمار ارسال نماید. همچنین دفتر جذب و حمایت از سرمایه گذاری استانداری کرمان با همکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی در خصوص امکان دسترسی به اطلاعات ذیل برنامه ریزی نماید. الف) میزان سرمایه گذاری در بخش های مختلف اقتصادی و بنگاه های کوچک، متوسط و بزرگ	پیشنهادهای

(ب) جریان نقدینگی استان (ج) فعالیت کسب و کارها (فعال / نیمه فعال / غیرفعال) (د) سهم بانک ها در منابع و مصارف (به تفکیک بانک ها) (ه) مانده تسهیلات اختصاص داده شده به بخش های مختلف اقتصادی (و) صادرات به تفکیک مبادی صادراتی (ز) میزان مصرف انرژی به تفکیک محصول	
ماده ۶ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	فهرست مستندات و مدارک پشتوانه